Голас Радзімы

№ 50 (2036)
10 снежня 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

У лёсе Маі Лебядзевіч многа шчаслівых супадзенняў. Нарадзілася яна ў першы дзень мая, працуе цяпер у калгасе «1 Мая» Валожынскага раёна, а новы дом, які яны з мужам нядаўна атрымалі, красуецца на Першамайскай вуліцы цэнтральнай сядзібы. Сям'я ў Лебядзевічаў, улічваючы малады ўзрост, немалая — трое дзяцей. Да нараджэння малодшага Мая працавала жывёлаводам. На гэтую ж работу яна хоча вярнуцца, калі закончыцца прызначаны маладой маці водпуск. Муж Пётр — паважаны на вёсцы спецыяліст, механік.

Зараз Мая і Пётр, як і ўсе савецкія людзі, з вялікай увагай і надзеяй чакаюць вынікаў візіту Генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова ў ЗША. Яны добра разумеюць, што мір і шчасце іх сям'і, усіх працоўных сем'яў і ў СССР, і ў ЗША залежаць ад таго, ці здолее чалавецтва адвесці ад свайго агульнага дома — Зямлі атамную пагрозу. НА ЗДЫМКУ: сям'я Лебядзевічаў.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

ВЫРАЗИТЬ ВОЛЮ НАРОДОВ

Из интервью М. С. ГОРБАЧЕВА американской национальной телекомпании Эн-би-си

Том Брокау, корреспондент Эн-би-си: Господин Генеральный секретарь, от Вашей поездки в США очень многого ждут. Как Вам кажется, Вы сейчас, будучи Генеральным секретарем ЦК КПСС, лучше понимаете американцев, чем раньше, когда Вы занимали другой пост?

М. С. Горбачев. Я отвечу на этот Ваш вопрос, господин Брокау. Но мне хотелось бы сразу в начале нашей беседы воспользоваться этим благоприятным случаем и возможностями Эн-би-си и обратиться прежде всего со словами искреннего приветствия ко всем телезрителям, которые слушают нас, ко всему американскому народу — словами искреннего приветствия от советского народа.

Хочу сообщить Вам, что уже в этом году я получил 80 тысяч писем от американцев. Это треть иностранной почты, поступившей в Центральный Комитет партии. Письма имеют самый широкий круг авторов. Есть письма от конгрессменов, есть письма от деловых людей, много писем от ученых, представителей культуры, очень много писем от молодежи.

Знаете, меня очень многое взволновало в этих письмах. Мысль авторов, во многом схожая, вращается вокруг нескольких простых, но вместе с тем и очень важных вопросов и проблем, которые, видимо, беспокоят американский народ. Речь идет в этих письмах о том, что беспокоит людей: ситуация в мире, где много напряженности, много тревог, где не смолкают и не стихают региональные конфликты. Большая обеспокоенность состоянием советско-американских отношений, это, пожалуй, на первом месте.

Я сейчас оставляю другие вопросы в стороне, но хочу сказать о наших отношениях. Я поеду в Вашингтон с желанием обсудить и эту проблему. Я считаю, что она ведущая, — как нам изменить к лучшему отношения между нашими странами. Американцы в своих письмах говорят: почему мы не можем быть союзниками, мы же были союзниками, почему мы не можем ими быть сейчас? Столько проблем в мире! Разве мы не можем соединить огромную мощь, которой располагают наши государства, — и экономическую, и интеллектуальную — чтобы решать эти проблемы? Это очень важно, очень важно.

Нам нужно взаимопонимание. И, я думаю, мы должны проявить больше уважения друг к другу, попытаться лучше понять и историю наших государств.

Т. Брокау. Все взволнованы предстоящим подписанием договора по РСД. Но есть и опасения у многих людей, что Советский Союз сохранит большое превосходство в Европе. Вы готовы сократить число военнослужащих, танков, военных вертолетов, которые у вас имеются в Европе?

М. С. Горбачев. Во-первых, американцы и европейцы, и все другие должны знать: Советский Союз ни на кого не собирается нападать. Это первое. Второе: есть реальности, сложившиеся в рамках двух блоков, противостоящих друг другу. Есть определенная асимметрия и в войсках, и в вооружениях. Мы готовы этим заняться безотлагательно, внесли предложения, ждем более активной позиции от НАТО. Мы готовы заняться этим в практическом плане, сесть за стол и решать вопросы.

Т. Брокау. НАТО и особенно США очень оценили бы, если бы вы в одностороннем порядке перестроили свои войска в более оборонительном плане, а не в наступательном.

М. С. Горбачев. Мы огласили содержание нашей военной доктрины, она оборонительная. И я повторяю: мы готовы сесть вместе за стол и так же, как мы занимались ракетами средней и меньшей дальности, заняться обычным оружием и войсками. Мы будем действовать конструктивно.

Т. Брокау. Ваш главный представитель на переговорах по разоружению заявил на днях, что он полагает возможным пятидесятипроцентное сокращение стратегических ракет, а СОИ, «звездные войны» — это пусть решает американский народ. Вы полагаете, что вопрос о запрете на СОИ теперь уже не так важен в качестве условия для сокращения межконтинентальных ракет?

М. С. Горбачев. Я думаю, что вопрос о СОИ — это не предмет переговоров. Мы будем говорить о стратегических наступательных вооружениях, об уровнях и подуровнях, и есть шаги, на которые мы можем пойти навстречу, и уже пошли. И мы будем говорить о строгом соблюдении Договора по ПРО. Об этом мы будем говорить.

Т. Брокау. Прав[illegible]о ли я понимаю, что Вы с[illegible]ете, что можно сократить межконтинентальные ракеты на 50 процентов летом, а СОИ — это отдельный вопрос?

М. С. Горбачев. Мы свою позицию формулирует[illegible]тко: готовы пойти на пят[illegible]ятипроцентное сокращение на первом этапе при строгом соблюдении Договора по ПРО. В той степени, в которой СОИ не противоречит ПРО, пожалуйста, пусть в Америке действуют, ведут исследования — в той степени, в которой СОИ не противоречит ПРО.

Т. Брокау. Может быть, господин Генеральный секретарь, самое простое решение проблемы СОИ, «звездных войн» — просто ликвидировать необходимость «звездных войн» и добиться большого сокращения межконтинентальных ракет, и тогда не будет ни политической, ни технической необходимости в СОИ?

М. С. Горбачев. Именно это я предлагал господину Рейгану в Рейкьявике. И мы были в двух шагах от того, чтобы подписать соглашение на этот счет. Но на пути стала СОИ.

Если мы сокращаем средние ракеты, ракеты меньшей дальности и если мы согласны на первом этапе сократить 50 процентов стратегических наступательных вооружений, а затем и полностью ликвидировать ядерное оружие, то зачем нужна милитаризация космоса, зачем нужна СОИ? Вы знаете, эта попытка — очередная иллюзия американских плановиков в сфере американской обороны — через кажущееся превосходство в вычислительной технике вырваться через космос вперед, добиться превосходства. Но, согласитесь, господин Брокау, если бы мы сейчас с Вами начали считать, сколько было попыток после войны и с той, и с другой стороны, чтобы выйти вперед, получить превосходство, то обнаружим: ничего не получится из этого. Мы просто разоряем наши страны и создаем острую ситуацию в мире. 95, может быть, даже больше процентов всего ядерного оружия — в СССР и в США. Так что же теперь — надо еще в космос вынести оружие? Это будет дестабилизация с непредсказуемыми последствиями.

Подумайте, сколько потребовалось времени для того, чтобы найти критерии для сопоставления нынешних ядерных потенциалов? Это очень сложно — как сопоставить, как оценить потенциалы. Но за десятилетия мы нашли критерии.

А если мы выйдем в космос, выведем туда оружие, там развернем соревнование, гонку, то потребуются другие критерии. Начнется лихорадка — кто кого. Какая-то сторона вдруг увидит, что ее обгоняют. И что тогда? Это во-первых.

И во-вторых: ставка на технику, которая выключает возможность принятия своевременных политических решений, — опасная игра. И главное: если наши народы выражают определенную волю, почему мы должны ориентироваться на волю и на интересы какой-то группы лиц или даже какието слои в той или иной стране? Это же недемократично. Меньшинству нельзя навязывать свою волю большинству. Демократия — это большинство.

Т. Брокау. Но президент считает, что он взял обязательства. Я, конечно, не буду вести здесь переговоры о «звездных войнах», но мне кажется важным сказать, что многие в США считают, что и советская сторона занимается милитаризацией космоса и своей собственной программой СОИ. Я не думаю, что мы здесь решим этот вопрос. Но, видимо, надо переходить к новому мышлению. Мы много сейчас слышали, читали о новом мышлении в книге «Перестройка». Вы говорите, новое мышление означает, что безопасность нельзя более обеспечить военными средствами. Может быть, это продемонстрировать лучше всего следующим образом — вывести советские войска из Афганистана. Можете ли Вы сегодня сказать, когда вы готовы это сделать?

М. С. Горбачев. Прежде чем отвечу на поставленный вопрос, я отреагирую на Вашу реплику о том, что Советский Союз занимается СОИ или подобием СОИ.

Вообще трудно сказать, чем не занимается Советский Союз. Практически всем, чем занимаются и Соединенные Штаты Америки. Наверное, мы занимаемся исследованиями, фундаментальными исследованиями, которые касаются и тех сторон, которые в Америке охватываются исследованиями по СОИ. Но мы не будем создавать СОИ, мы не будем разворачивать СОИ, мы призываем Америку поступить так же. Если американцы не прислушаются, ответ будет найден в 10, 100 раз более дешевый. Но тогда уже вина полностью ложится на американцев, на их администрацию.

Т. Брокау. Но в этом все дело. СОИ не будет развернута раньше, чем в следующем веке. Уже были большие сокращения ассигнований на СОИ. Может быть, чтобы послать сигнал американскому народу, прежде всего необходимо сократить стратегические ракеты. Это дело (с СОИ) уже затягивается, в США возникают вопросы относительно целесообразности СОИ. И чтобы ускорить этот процесс, как раз и надо прежде всего сократить стратегические ракеты. И у Вас будет время на ответ, если нужно.

М. С. Горбачев. При сохранении ПРО.

Об Афганистане. Это наш сосед. При всех режимах мы были хорошими соседями. Это то государство, которое в числе первых признало Советскую власть в России. Там правили короли и другие, шли свои процессы, но что бы там ни происходило, мы всегда были друзьями. Со всеми соседями мы стараемся так строить отношения.

После известной революции в Афганистане были произведены внутренние реформы, предприняты шаги, чтобы вывести общество из отсталого состояния. Начало функционировать другое правительство. Но это — внутренний процесс.

Вместе с тем стали нарастать процессы, связанные прежде всего с вмешательством со стороны, с попытками извне подорвать новый режим. Афганцы обращались к нам, как к своим соседям, за помощью в этот трудный момент. Одни считают, что обращались одиннадцать раз, другие — тринадцать. В один из таких моментов, когда ситуация особенно обострилась, мы откликнулись на просьбу афганского правительства, ввели ограниченный контингент своих войск. И это не противоречило Уставу ООН.

Но м[illegible] видим, что сейчас ситуа[illegible]ребует решения. Мы ищем [illegible]особы быстрейшего решения этой проблемы. Я думаю, что, если американская администрация искренне хочет того, чтобы эта проблема была закрыта политическими мерами, ее можно было бы быстр[illegible]шить.

Т. Б[illegible]у. Что значит быстро — три, шесть месяцев?

М. С. Горбачев. Я думаю, мы поговорим об этом с господином Рейганом.

Т. Брокау. Это будет важным пунктом вашей повестки дня в Вашингтоне — вопрос о выводе советских войск из Афганистана и о гарантиях того, что правительство там не будет представлять угрозы для СССР?

М. С. Горбачев. Я думаю, что мы поговорим о региональных конфликтах и в Центральной Америке, и на юге Африки, и на Ближнем Востоке, и в Персидском заливе, и в Афганистане.

Т. Брокау. Готовы ли вы поддерживать Кубу и Никарагуа на том же уровне, как и прежде?

М. С. Горбачев. Нам надо не только поддерживать и сохранять отношения, которые у нас имеются с этими государствами, но надо их развивать и улучшать. Я думаю, что Вы, задавая такой вопрос, совсем другое имели в виду.

Т. Брокау. Я имел в виду, будете ли вы направлять больше оружия, советников на Кубу, в Никарагуа?

М. С. Горбачев. Я думаю, тут больше разговоров с целью сохранять напряженность, иметь повод для вмешательства. У меня вызывает улыбку, когда говорят, что безопасности Соединенных Штатов угрожает сандинистский режим. Это несерьезно. Страна была превращена в задворки Америки. Народ уже не мог больше так жить. Не желая терпеть диктатуру, он восстал против нее. Мы считаем морально правыми всех тех, кто поддержал справедливый гнев народа, взявшего власть в свои руки. Почему это не нравится администрации США? По-моему, даже в конгрессе уже это поняли, не говоря уже о том, что многие американцы понимают хорошо: Никарагуа не угрожает им.

Т. Брокау. Но в рамках нового мышления, как Вы его определили, не время ли сократить военную помощь таким странам, как Никарагуа и Куба? Пусть эти режимы, как сказать, стоят сами по себе.

М. С. Горбачев. Раз Вы все время ссылаетесь на новое мышление, позвольте маленький урок Вам. Я думаю, Вы не будете в претензии.

Т. Брокау. Вы учитель нового мышления...

М. С. Горбачев. (Смеется). Я думаю, ситуация сейчас в мире коренным образом отличается от той, какой она была тридцать—сорок лет назад, тем более — 50—70 лет назад. Империи ушли, их нет. Десятки народов вышли на путь самостоятельного развития. Все они хотят не только политической независимости, самостоятельности, но хотят жить лучше, жить как люди. Они нуждаются в продовольствии, одежде, медикаментах. И представьте себе, два с половиной миллиарда населения в Азии, в Латинской Америке, Африке располагают огромными природными ресурсами, огромными трудовыми ресурсами. И они же оказываются в долгах, у них низкий жизненный уровень. Возникает вопрос: можно ли эту ситуацию оставлять без внимания? Нет. Она требует решения.

А экология? Разве это не общая, не глобальная проблема? А борьба с болезнями? Это разве не общая проблема? А как овладеть научно-технической революцией, не сотрудничая? Разве это не общая, не глобальная проблема?

Есть интересы у Советского Союза, у Соединенных Штатов Америки, но есть интересы и у других стран и народов. Если раньше международные отношения строились на праве сильного: тот, кто сильнее, тот и прав, сейчас это не подходит. Мы не можем с вами, как бы мы ни были сильны, диктовать народам свои ценности, навязывать свой образ жизни, навязывать им выбор социальный. Это их дело. Если мы не признаем права выбора, не признаем за каждым народом его интереса, ничего из международных отношений не получится. Они уже сейчас чреваты серьезными взрывами. Новое мышление предполагает: надо уважать выбор каждого народа. Мы не только уважаем, но и стараемся морально, а где необходимо, экономически и в военном, в оборонительном плане поддержать выбор народа, чтобы он смог защитить то, что взял в свои руки. Вот тут надо разобраться. Общими усилиями надо менять подходы, нельзя командовать миром, не получится из этого ничего. Надо менять подходы.

Т. Брокау. И наконец, господин Генеральный секретарь, очень кратко. Как Вы хотите, чтобы американцы вспоминали Вас, эру Горбачева, скажем, через 10 лет?

М. С. Горбачев. Я не хочу, чтобы через 10 лет все ушло только в воспоминания. Помоему, тогда только будет настоящий разворот того, что мы задумали и начали сейчас. Так что, я надеюсь и уверен, что это не будет область ушедшего прошлого, канувшего в Лету. Это будет динамичное настоящее. Ради этого я вместе со своими коллегами, вместе со всеми трудящимися сегодня и работаем...

ПАШЫРАЕЦЦА ЭКАНАМІЧНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

«БУДУЮЦЦА ЗАВОДЫ, БУДУЕЦЦА МІР»

ТАК АЦАНІЎ значэнне эканамічнага супрацоўніцтва паміж краінамі Заходняй Еўропы і СССР міністр дзяржаўнай функцыі Італіі Джорджыо Сантус. Гэта заява была зроблена ў канцы лістапада на ўрачыстай цырымоніі ўводу ў эксплуатацыю новай чаргі металургічнага завода ў беларускім горадзе Жлобіне. Другая чарга прадпрыемства, разлічаная на гадавы выпуск 25 тысяч тон металакорду, 10 тысяч тон латуніраванага бартавога дроту і легіраванай сталі, па ацэнках спецыялістаў, не мае аналагаў у сусветнай практыцы па тэхналагічных рашэннях і сродках аўтаматызацыі вытворчасці. Завод у Жлобіне, першая чарга якога была пушчана тры гады назад, — плён сумесных намаганняў савецкіх спецыялістаў, аўстрыйскага дзяржаўнага канцэрна «Фест-Альпіне», яго намініраванага субпастаўшчыка італьянскай фірмы «Даніэлі», а таксама каля 30 дапаможных фірм Італіі, ФРГ, Швецыі і іншых краін. Гаворачы аб маштабах праекта, Д. Сантус прывёў такую лічбу: каб даставіць абсталяванне з Італіі ў СССР, больш 2 000 грузавікоў праехалі каля 4 мільёнаў кіламетраў...

Чаму ж Савецкі Саюз пайшоў на ажыццяўленне гэтага даволі дарагога праекта? Перш за ўсё з-за неабходнасці нарошчваць у краіне выпуск высакаякаснага металакорду, якога пакуль не хапае для савецкага аўтамабілебудавання, што хутка развіваецца. Жлобінскі металургічны комплекс уваходзіць у лік трох падобных, параўнаўча невялікіх прадпрыемстваў, будаўніцтва якіх будзе ажыццёўлена ў краіне ў бліжэйшыя гады. Мэтазгоднасць іх вызначаецца больш нізкім сабекоштам атрымліваемай прадукцыі, магчымасцю пастаўкі яе малатанажнымі партыямі, параўнальна кароткімі тэрмінамі будаўніцтва, зніжэннем транспартных расходаў на перавозку лому, які з'яўляецца зыходнай сыравінай, а таксама прастатой арганізацыі і кіравання вытворчасцю. Акрамя таго, эксплуатацыя заводаў вядзе да рэзкага зніжэння шкодных выкідаў у атмасферу і забруджвання воднага басейна, зніжэнню затрат на будаўніцтва ачышчальных канструкцый у параўнанні з буйнымі металургічнымі заводамі.

Усё гэта савецкі бок прымаў да ўвагі, падпісваючы з фірмай «Фест-Альпіне» самы буйны праект у гісторыі савецка-аўстрыйскага супрацоўніцтва ў галіне металургіі, якое пачалося яшчэ ў 1963 годзе і паспяхова вытрымала праверку часам. Апошняе, дарэчы, адзначыў і міністр чорнай металургіі СССР С. Калпакоў. Ён заклікаў заходніх партнёраў больш смела звяртацца да новых форм супрацоўніцтва, якія адкрываюцца перад імі ў сувязі з перабудовай у СССР тэхніка-эканамічных узаемаадносін з замежнымі партнёрамі. Маюцца на ўвазе перш за ўсё такія віды эканамічнага ўзаемадзеяння, як каапераванне вытворчасці і стварэнне на тэрыторыі СССР сумесных прадпрыемстваў. Такім чынам, адзначыў савецкі міністр, упершыню перад заходняй прамысловасцю адкрыецца рэальная магчымасць выкарыстання вялікіх патэнцыялаў савецкага рынку.

Гэтую ж думку падтрымаў міністр дзяржаўнай прамысловасці і транспарту Аўстрыі Рудольф Штрайхер, які прымаў удзел ва ўрачыстасцях з выпадку пуску другой чаргі завода ў Жлобіне. Хаця ў існуючым савецкім заканадаўстве ёсць яшчэ, на яго думку, нямала няяснасцей, заявіў міністр, фірмам варта праяўляць знаходлівасць і нават пэўную рызыку, заўсёды звязаную з новай справай, каб выкарыстаць прадастаўлены шанс. У гэтым сэнсе, сказаў Р. Штрайхер, аўстрыйская дзяржаўная прамысловасць будзе і ў далейшым надзейным, стабільным партнёрам у эканамічных адносінах з СССР.

Па звестках, прадастаўленых прысутным на цырымоніі савецкім і заходнім журналістам, савецкі бок ужо падпісаў з заходнімі партнёрамі 17 пагадненняў аб будаўніцтве сумесных прадпрыемстваў, у тым ліку і адно пагадненне з Аўстрыяй. Дасягнута каля 40 прынцыповых дагаворанасцей. Усяго ж на разглядзе знаходзяцца каля 200 прапаноў заходніх партнёраў аб стварэнні на тэрыторыі СССР сумесных прадпрыемстваў.

Адказваючы на пытанні пра ўмовы, якія былі створаны савецкім бокам для жыцця і работы замежных спецыялістаў на будаўніцтве завода, генеральны дырэктар італьянскай фірмы «Даніэлі» Чэчылія Даніэлі сказала, што яны былі «лепшыя з магчымых».

Другая чарга завода ў Жлобіне, якая стала цудоўным вынікам сумленнага і ўзаемавыгаднага партнёрства, пачала выпускаць прадукцыю. Рыхтуецца падпісанне пагаднення аб будаўніцтве трэцяй чаргі унікальнага прадпрыемства.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

ПІСЬМЫ ЗБЛІЗКУ

ПАРАДНІЛІСЯ СЛУЧ І ІСЫК-КУЛЬ

У вёсцы Клешава на Случчыне жыве вялікая сям'я Касымакунавых — бацька, маці і пяцёра дзяцей. Такія вялікія сем'і ў апошнія гады сустракаюцца ўсё часцей, і ў гэтым нічога дзіўнага няма. А вось прозвішча незвычайнае для гэтых мясцін...

Аднойчы ў беларускую вёску Клешава па якіхсьці справах трапіў малады чалавек. Імя яго было Касымакунаў Тактабек, а родам ён з Кіргізіі, з берагоў славутага возера Ісык-Куль.

Хлопец ужо ўладкаваў усе справы, як нечакана сустрэў чарнявую дзяўчыну. Убачыў і застыў на месцы.

— Цябе як завуць, прыгажуня? — спытаў Тактабек.

— Галей, — адказала дзяўчына.

Ён хацеў яшчэ пра штосьці спытаць, але шафёр настойліва сігналіў — трэба ехаць. Ужо на хаду прагаварыў:

— Чакай, вярнуся. Мяне завуць Тактабек... Толя...

Галя рассмяялася. Вось дзівак. І чаго яму вяртацца, і каго чакаць...

А ён і сапраўды вярнуўся. Адшукаў хату, дзе жыла Галя. Дома застаў толькі маці. Тая ўжо са слоў дачкі ведала пра Тактабека, ды і з пісьмаў, якія ён прысылаў, але на якія Галя не адказвала. Маці нават сароміла яе: раз піша, трэба адказаць, а яна сваё: «Хіба там, у іх дома, мала дзяўчат?» Але Тактабек стаяў на сваім: яго лёс тут.

Што да маці, то яе непакоіла адна акалічнасць: калі Галя выйдзе замуж, то муж павязе яе на сваю радзіму, прыйдзецца расстацца.

— Як скажа Галя, як захоча, так і будзе, — супакойваў Тактабек.

І нарадзілася новая сям'я... Маладыя пачыналі «з нуля». Ва ўчарашняга салдата што? Шынель. А ў вясковай дзяўчыны з вялікай сям'і? Добрае імя. Павага вяскоўцаў. Прага да працы.

Маладым заўсёды хочацца паспрабаваць сябе ў сур'ёзнай справе, упэўніцца і паверыць у свае сілы. Вось і пацягнула Галю і Толю Касымакунавых у цалінныя краі.

— Працавала на ферме, кароў даіла, — успамінае Галіна Аляксандраўна. — А Толя таксама са мною: ён жа ўсё ўмее. І электрык, і трактарыст.

Добра працавалася ў Казахстане. Адну хвілінку... — і гаспадыня хаты дастае газету, якая выходзіла тады ў Вазвышанскім раёне Паўночна-Казахстанскай вобласці. У ёй [illegible]дваецца імя Касымакунавай, [illegible]ой з лепшых даярак. А вось і грамата за добрасумленную працу.

З задавальненнем успамінаюць Касымакунавы гады, пражытыя ў Казахстане. Нямала добрых сяброў там засталося.

— Паеха[illegible]дваіх, а вярталіся дадому з [illegible]а сынамі і дачкой, — гаворыць [illegible]аліна Аляксандраўна, і светлая ўсмешка ззяе на яе твары. Так можа ўсміхацца толькі маці.

І вось колькі гадоў ужо стала жыве гэта сям'я ў Клешаве. Першы час Галя працавала даяркай. Працавала, як заўсёды, старанна. Але калгасу патрабаваўся чалавек, каб даглядаць цялят. Не ладзілася справа там. Праца нялёгкая, і не было ахвотніка. Параілася Галя з маці, з якой разам даіла кароў, і сама пайшла да старшыні калгаса. З таго часу даглядае цялят.

Слухаю Галіну Аляксандраўну і разумею, што вельмі любіць яна сваю працу, сваю справу, што адчувае адказнасць перад людзьмі. Мясцовы аграном Міхась Варанецкі, з якім сустрэўся задоўга да наведання Клешава, пра Г. Касымакунаву гаварыў так: «Працавітая жанчына. Добры, паважаны чалавек».

Згадзіцеся, на вёсцы, дзе чалавек на вачах усе 24 гадзіны, не так проста заслужыць такі водгук. «Добры чалавек», — гэтак гавораць і пра яе мужа Тактабека. Займаўся ён у калгасе рознымі справамі, а цяпер клапоціцца пра забеспячэнне будаўнічых і розных іншых работ, якіх нямала сёння ў калгасе. Аднавяскоўцы выбралі Тактабека Касымакунава старшынёй таварыскага суда. Усякае здараецца ў жыцці, і, бывае, трэба разабрацца, скажам, у канфлікце. Не ўсякі справіцца, а Касымакунаў можа. Так кажуць людзі.

Галіна Аляксандраўна — дэпутат сельскага Савета. І гэта таксама сведчыць, як ставяцца да яе аднавяскоўцы, таварышы. Не так даўно яе праца была адзначана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Гэта ўжо другая ўзнагарода. Першая — ордэн «Знак Пашаны». Цёпла віншавалі яе аднавяскоўцы, радаваліся і дзеці, якія з маленства дапамагаюць бацькам. Прыйшлі віншаванні і з берагоў Ісык-Куля, бо Ісык-Куль даўно пaрadніўся са Случчу.

Рыгор ПАСТРОН.

Васемнаццаць рабочых, служачых і спецыялістаў саўгаса «Ляхавіцкі» выбраны дэпутатамі Начаўскага сельскага Савета Ляхавіцкага раёна. Яны актыўна садзейнічаюць паспяховаму вырашэнню многіх вытворчых задач і сацыяльных праблем у сваёй гаспадарцы, сочаць за своечасовым і якасным правядзеннем усіх сезонных работ, дапамагаюць ліквідаваць выяўленыя недахопы.

НА ЗДЫМКАХ: брыгадзір першай паляводчай брыгады саўгаса дэпутат Начаўскага сельсавета Іван ЮНІК (справа) у гасцях у сваіх выбаршчыкаў пенсіянераў Марыі КАЗАКЕВІЧ і Казіміра ГРЫКЕЛЯ. Ніводнага пытання, з якім звяртаюцца да яго людзі, ён не пакідае без увагі; дэпутат мясцовага Савета Людміла АРЛОЎСКАЯ; загадчыца Русінавіцкай пачатковай школы, дэпутат Начаўскага сельсавета Леаніда РАЧКОЎСКАЯ са сваімі выхаванцамі.

Фота Э. КАБЯКА.

ВЫДАННІ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ»

Спачатку некалькі радкоў з прадмовы да чарговай брашуры, якая толькі што выйшла ў нашай пастаяннай серыі «Бібліятэчка газеты «Голас Радзімы»: «Сацыялістычная рэвалюцыя ў Беларусі не была прадуктам «бальшавіцкага экспарту» з Масквы ці Петраграда. Яна была спадзяваннем і марай нашага народа аб лепшай долі, яна мела глыбокія карані ў нашым народзе і выспявала ў яго класавай барацьбе. Менавіта гэта і сцвярджаюць героі кніжкі У. Сазановіча «З кагорты мужных».

Такім чынам, бібліятэчка замежнага суайчынніка папоўніцца яшчэ адной кніжкай дакументальных нарысаў пра людзей зямлі беларускай. Яе з пэўнай падставай можна аднесці да серыі «Нашы славутыя землякі», якая з году ў год вядзецца і на старонках газеты, і ў дадатку да яе — «Бібліятэчцы «Голасу Радзімы». З апошніх можна было б нагадаць брашуру Валянціна Грыцкевіча, у якой сабраны некалькі дакументальных нарысаў пра тых беларусаў, якія праславілі сваё імя і сваю Бацькаўшчыну рознымі геаграфічнымі і навуковымі адкрыццямі. Або «Мядовы бунт» Станіслава Цярохіна з яго цікавымі даследаваннямі жыцця Казіміра Семяновіча, аўтара трактата «Вялікае мастацтва артылерыі», ці Казіміра Чарноўскага, канструктара першай падводнай лодкі ў Расіі.

Брашура Уладзіміра Сазановіча расказвае пра людзей іншага лёсу — пра беларусаў, якія **рабілі рэвалюцыю,** змагаліся за ўстанаўленне Савецкай улады ў сваім краі, у іншых раёнах былой Расійскай імперыі, пралівалі кроў і аддавалі сваё жыццё за ідэалы Кастрычніка. Хто ж яны — гэтыя салдаты рэвалюцыі, з якіх пластоў народа выйшлі?

Вось Іван Апанасевіч — былы старшыня Клецкага рэўкома, камуніст з 1919 года, потым афіцэр-пагранічнік. Нарадзіўся ў вёсцы Панкратавічы Клецкай воласці ў сям'і беднага селяніна...

Вось Барыс Тузін — унтэрафіцэр царскай арміі, бальшавік, «небяспечны сваёй папулярнасцю сярод салдат», як было запісана ў яго асабовай справе; ваенны лёс закінуў яго ў Туркестанскі край, тут ён сустрэў Кастрычніцкую рэвалюцыю і змагаўся за яе перамогу, тут яго абралі старшынёй Саўнаркома Закаспійскай вобласці, тут ён загінуў ад рук контррэвалюцыянераў. Нарадзіўся ў мнагадзетнай сям'і беднага селяніна Ільі Тузіна ў вёсцы Малая Балвань на Міншчыне. У пошуках кавалка хлеба служыў у паноў Чарноцкага, Засацкага, Халмоўскага.

Яшчэ адно імя. Фёдар Пілецкі. Таленавіты арганізатар партызанскай барацьбы супраць белапалякаў у 20-я гады, відны юрыст у Беларускай ССР. Сацыяльнае паходжанне такое ж, як і ў іншых герояў кніжкі, — з бедных сялян.

А цяпер вернемся зноў да тых радкоў з уступу: «Сацыялістычная рэвалюцыя ў Беларусі не была «экспартам бальшавікоў»... Яе **рабілі** працоўныя масы сялян, над якімі панавалі розныя Чарноцкія ды Халмоўскія, пралетарыят Беларусі, які падвяргаўся жорсткай эксплуатацыі і нацыянальнаму прыгнёту. Гэта вельмі да часу нагадаць сёння тым нацыяналістычным замежным «тэарэтыкам» і «даследчыкам» Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, якія адмаўляюць гістарычную праўду: беларускі народ сам абраў свой шлях — шлях сацыялістычнага развіцця.

У брашуры Уладзіміра Сазановіча расказваецца і пра іншых славутых беларусаў, якія баранілі сваю Радзіму, сваю Рэвалюцыю ад ворага ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Дарэчы, пра аднаго з іх «Голас Радзімы» пісаў у папярэднім нумары. Гэта настаўнік з Міншчыны Аляксандр Сільвашка. Маладым хлопцам ён гнаў фашыстаў з Беларусі і са зброяй у руках дайшоў аж да Эльбы.

У гэтыя дні салдат Эльбы беларус Аляксандр Сільвашка госціць у Злучаных Штатах Амерыкі ў свайго баявога пабраціма Уільяма Робертсана, з якім вясной 1945 года абняўся на Эльбе.

В. КРАСЛАЎСКІ.

МОЦНАЯ СЯМ'Я— МОЦНАЯ ДЗЯРЖАВА

Менавіта так называецца свята савецкай сям'і, якое стала традыцыйным у горадзе беларускіх шахцёраў — Салігорску. Ва ўрачыстай абстаноўцы ў зале рытуалаў Палаца культуры і тэхнікі вытворчага аб'яднання «Беларуськалій» праходзіць рэгістрацыя маладажонаў і віншаванне «сярэбраных» і «залатых» юбіляраў — тых, хто змог прайсці па жыцці поплеч чвэрць стагоддзя, паўстагоддзя.

Не ў навіну цяпер гараджанам і ўрачыстыя заручыны, безалкагольныя вяселлі, віншаванне ўзорных моцных сямей. Салігорск — горад маладых, у наступным годзе яму споўніцца толькі 30 год. Прыкладна такі і сярэдні ўзрост яго жыхароў. Традыцыя, якую прынялі і палюбілі салігорцы, будзе садзейнічаць умацаванню сям'і, выхаванню культуры адносін.

НА ЗДЫМКАХ: «залаты» юбіляр Клаўдзія ЖУКОЎСКАЯ дае наказ маладым Уладзіміру і Наталлі ІВАНОВЫМ; у час віншавання «залатых» юбіляраў і маладажонаў у рытуальнай зале Палаца культуры і тэхнікі «Беларуськалія».

Фота У. АЛЯШКЕВІЧА.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

НЕ МАГУ ГАВАРЫЦЬ НЯПРАЎДУ

Наша Радзіма адзначае сваё вялікае свята — 70-годдзе Вялікага Кастрычніка. У такія дні мы звычайна азіраемся на пройдзены шлях, успамінаем знамянальныя моманты жыцця. Для мяне такім момантам, які дазволіў многае зразумець і ацаніць па-новаму, стала паездка ў Беларусь пасля доўгіх год разлукі з родным краем. Прайшло ўжо больш года, а ўражанні па сёння такія, як быццам гэта было толькі ўчора. Я гасціў у маіх сваякоў, часта наведваў Беларускае таварыства «Радзіма», бываў у многіх цэрквах і абшчынах веруючых. Дзе б я ні быў на Радзіме, мне заўсёды было радасна знаходзіцца ў гушчы майго народа. Я зноў набыў такое патрэбнае нам на чужыне пачуццё прыналежнасці да роднай зямлі, пачуццё роднасці з усімі беларусамі. Мае думкі і сэрца там. Я не магу забыць трох месяцаў, што правёў у Мінску разам з вамі. А сёння пішу, бо мяне глыбока хвалюе, што тут, на Захадзе, розныя сродкі масавай інфармацыі не толькі скрываюць праўду пра маю Радзіму, але і, наадварот, стараюцца ўсяляк зганіць яе. Я, як веруючы чалавек, не магу гаварыць няпраўду, і мне часта даводзіцца многае тлумачыць ты то паверыў у небыліць. ра нашу краіну. Так вучыць нас святое пісанне, так дыктуе нам сумленне. Таму я і не хачу прымаць паклёп на мой народ і зневажанні яго. А падобнай прапаганды рознага рс і калібру тут больш чь дастаткова, і шкада, што вельмі многія вераць і прыходзяць у жах. Прывяду толькі некалькі прыкладаў.

Пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС газеты ФРГ надрукавалі, нібыта амерыканскія эксперты вызначылі, што магутнасць выбуху была ў некалькі разоў большая, чым бомбы ў Хірасіме. Потым уся прэса стракацела паведамленнямі, якія перадавалі па радыё і тэлебачанні, што Савецкі ўрад прыгнаў на работы па ліквідацыі вынікаў аварыі вялікую групу веруючых, зняволеных турмаў за сваё веравызнанне, і ўлады распарадзіліся не выдаваць ім ахоўнага адзення. Па ўсіх цэрквах на Захадзе пракацілася хваля абурэння і жаху. Многія паверылі ў гэты яўны падман. А цяпер тут увесь час паўтараюць, што нібыта ваш Генеральны сакратар заявіў, што веруючыя — самыя страшныя ворагі існуючага ў СССР ладу. І яшчэ многа падобных небыліц можна было б апісаць. Я ведаю, што вы прачытаеце і пасмеяцеся з гэтай бязглуздзіцы.

Я сам наведваў многія храмы і рэлігійныя абшчыны і пераканаўся, што ў Савецкім Саюзе існуе поўная свабода веравызнання. Ні ў адной царкве я не бачыў, каб хто-небудзь перашкаджаў маліцца. І словы аб тым, што на маёй Радзіме людзей за веру саджаюць у турму, выклікаюць у мяне смех і адначасова абурэнне. Смешна, таму што гэта яўная выдумка. А абуральна тое, што тут не саромеюцца лгаць, толькі б ачарніць сацыялістычны лад. Упэўнены, што Савецкая ўлада гэта выцерпіць. Ёй за семдзесят год давялося перажыць і не такія выпрабаванні. Але і мы, усе суайчыннікі, хто жыве за мяжой, не павінны заставацца ў баку, калі паклёпнічаюць на нашу Радзіму, а абавязаны расказваць людзям праўду пра яе.

Міхаіл МЕЛЬНІК.
ФРГ.

ДАВАЙЦЕ ЎСПОМНІМ

Свята Кастрычніка сёлета шырока адзначалася ўсімі прагрэсіўнымі людзьмі свету. Разам з вамі, дарагія суайчыннікі, святкавалі яго і мы ў Бельгіі. Калі сабраліся ў зале на ўрачыстасці, я заўважыў, што ўсе людзі адрозніваліся сваімі паводзінамі ад таго, якія яны ёсць у звычайным жыцці. Усіх нас у гэты дзень перапаўнялі пачуцці радасці і гонару за нашу Радзіму. Перыяд нараджэння і станаўлення Краіны Саветаў настолькі багаты яркімі і грандыёзнымі па сваіх маштабах падзеямі, што для іншай дзяржавы іх хапіла б на многавяковую гісторыю.

Давайце ўспомнім, як бальшавікі самаахвярна паднімалі рабочых і сялян на барацьбу супраць векавога рабства, супраць цара, памешчыкаў і буржуазіі. Успомнім, як здзейснілася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, як вольны народ змагаўся супраць капіталістаў усяго свету і ўнутранай рэакцыі і ў жорсткіх баях сумеў адстаяць сваю свабоду і незалежнасць, права на лепшае жыццё. Успомнім і тое, што ўпершыню ў гісторыі чалавецтва агульнасць класавых інтарэсаў памагла людзям розных нацыянальнасцей пераадолець векавую варожасць, аб'яднацца і стварыць саюз свабодных і раўнапраўных народаў, імя якому — савецкі народ. І гэты народ неаднаразова праяўляў беспрыкладны гераізм і рашучасць, каб адстаяць заваёвы Кастрычніка. Мне асабіста блізкі і добра вядомы па ўласнаму вопыту перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гадоў. Тады ўсе народы Савецкага Саюза змагаліся разам супраць фашысцкай Германіі і перамаглі. Тыя цяжкія выпрабаванні сёння адышлі ў мінулае, але яны не забыты. Мы не можам сказаць, што цяпер у нашага народа поўнасцю наладзілася спакойнае, мірнае жыццё. Сёння ён на чале з Цэнтральным Камітэтам КПСС змагаецца за спыненне гонкі ўзбраенняў, за ліквідацыю ядзернай і іншых відаў зброі масавага знішчэння. У гады Вялікай Айчыннай вайны я спадзяваўся і верыў у перамогу нашага геравічнага савецкага народа над фашысцкай Германіяй. Таксама і цяпер веру ў вашу перамогу ў барацьбе за знішчэнне ядзернай зброі, за захаванне міру на Зямлі.

Сардэчна віншуем вас і ўвесь савецкі народ з вялікім святам — 70-годдзем Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Геравічнаму савецкаму народу жадаем усяго самага добрага!

Іван БАЧКАТАЎ.
Бельгія.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ЛИДЕР: КТО ОН?

До знакомства с Михаилом мое представление о руководящем комсомольском работнике легко укладывалось в рамки привычного уже стереотипа. Далеко не всегда и не везде комсомольские работники являются истинными лидерами в молодежной среде.

Кто он, лидер в комсомоле? Как становятся комсомольскими работниками? С этих вопросов и начался наш разговор с 33-летним секретарем Центрального Комитета Коммунистического Союза Молодежи Белоруссии (ЛКСМБ) Михаилом Подгайным.

— Что ни говори, комсомол в последние годы терял свои позиции. Почему это произошло, не секрет: много было, да и еще остается казенного, формального, однообразного в комсомольской работе. А ведь молодежь это особенно чувствует. Что же касается руководящих комсомольских работников, то, как было сказано Михаилом Сергеевичем Горбачевым на состоявшемся весной этого года XX съезде ВЛКСМ, «сложилось впечатление, что вроде бы молодежь идет по одной стороне улицы, а комсомольские активисты — по другой, да еще в противоположном направлении». И нам предстоит не на словах, а конкретными делами укреплять авторитет нашего молодежного союза и его лидеров. Ведь авторитет к комсомольскому работнику не приходит вместе с должностью. Он появляется, когда человек твердо отвечает за свои слова и поступки.

Михаил никогда не стремился к достижению каких-либо комсомольских высот. В школе все дисциплины давались без усилий, учился хорошо, но особой активности в деятельности комсомольской организации класса не проявлял. Платил членские взносы, ходил на комсомольские собрания, словом, был, что называется, рядовым членом ВЛКСМ. Увлечение комсомольской работой пришло в годы учебы в Минском радиотехническом институте, где комсомольцы группы избрали его своим вожаком. Кроме студенческих обязанностей, у Михаила появилась ответственность за других и особая требовательность к себе. Однако сам Подгайный считает началом своей комсомольской биографии работу в активе комсомольцев Минского объединения вычислительной техники, куда он был направлен после окончания института. Здесь, на производстве, по-настоящему ощутил довериe к молодым. Ведь наравне с администрацией, руководителями партийной и профсоюзной организаций комсомольский лидер вправе решать самые важные вопросы, касающиеся большого завода.

Постепенно Михаил оказывается перед выбором: работа по специальности или комсомол? Побеждает второе. И начинается профессиональная комсомольская работа в райкоме, хотя, по мнению Подгайного, это не специальность, а гораздо большее — призвание. «Ты всегда с юностью, — улыбается он, — всегда вместе с теми, кто начинает жизнь. Что может быть лучше, интереснее? Мне всегда нравилась моя работа. Знаю: то, что делаем, нужно молодежи». О годах работы в первичной организации завода, а затем в райкоме Михаил вспоминает с особой теплотой, называя их лучшими в жизни. Сколько интересного было сделано! Своими руками комсомольц[illegible]айона создали молодежн[illegible] кафе, построили игровые площадки и городки для детей. И сегодня секретарь ЦК ЛКСМБ не забывает интересоваться заботами «своего» райкома.

— Многое в комсомольской организац[illegible]зависит от ее вожака, — [illegible]рит Подгайный. — Хорошо, когда это человек смелый и решительный, умеющий брать ответственность на себя. Но случается порой, и со мной бывало, чего греха таить, что комсомольский руководитель начинает верить в свою исключительность, способность компетентно судить обо всем на свете. А это, думаю, — самое вредное на любой руководящей работе. И очень важно, когда тебя окружают единомышленники, инициативные, энергичные люди. Мне повезло в этом отношении. Например, сейчас в аппарате ЦК ЛКСМБ я работаю с такими ребятами.

Комсомольский лидер, в отличие, например, от директора завода, не наделен никакой государственной властью, за его спиной нет ни должностных инструкций, ни министерств. Его опора — убежденность, интеллект, знания. От его собственных поступков, действий зависит, поверят ли ему молодые или усмехнутся про себя, пойдут за ним или отвернутся. И это, как считает Михаил, самое сложное в комсомоле, но и самое прекрасное. Именно поэтому комсомольская работа, по его убеждению, — хорошая жизненная школа. Школа общения прежде всего.

Я обратила внимание на то, что в кабинет секретаря ЦК может зайти любой сотрудник с любым вопросом и регламента для общения нет. Очень открытый, чуточку ироничный, Михаил всегда прост и доступен в разговоре. По рассказам его коллег, в характере Подгайного жесткая требовательность к себе сочетается с искренней доброжелательностью к другим. Он эрудированный, много читающий, думающий человек. Никогда не опекая подчиненных по мелочам, заставляет думать и принимать самостоятельные решения.

Прошел год со дня избрания Михаила Подгайного секретарем Центрального Комитета комсомола республики. Что из сделанного за это время — самое главное?

— Безусловно, это создание в Минске первого в республике центра научно-технического творчества молодежи (НТТМ), — говорит Михаил. — Инициатива его организации принадлежит горкому комсомола и поддержана ЦК ЛКСМБ. Это хозрасчетное предприятие, с помощью которого молодые ученые, конструкторы, инженеры получили полную самостоятельность для реализации своих идей и способностей. Еще совсем недавно отношение к научно-техническому творчеству молодежи было иным: приводились фантастические цифры экономического эффекта, который обещали их разработки, если б они были внедрены в производство, экспонатами выставок НТТМ восхищались. Но дальше этого дело не шло. Страна теряла миллионы рублей и сотни идей. А у молодых пропадал интерес к творчеству. Теперь центр НТТМ объединит их. Являясь посредником между заказчиками и творческими молодежными коллективами, он берется выполнять хоздоговорные работы по проведению исследований, решению рационализаторских задач, по внедрению новой тех[illegible]и.

[illegible]росами научно-технического творчества молодежи Михаил занялся еще в пору своей работы в горкоме, так что компетентности ему не занимать. НТТМ, по мнению По[illegible]ного, как раз и есть од[illegible]з тех конкретных дел комсомола, призванных укрепить его авторитет.

Конечно же, 33 года — еще не возраст для подведения итогов. И все же, если говорить о самом значительном в жизни? «Для меня, — улыбается Михаил, — это... сын Денис. Характером в меня, такой же непостоянный. — И, видимо, заметив мое удивление, поясняет: — К десяти годам Денис так же, как и я в свое время, успел сменить несколько видов спорта. Сейчас увлечен фехтованием. — И уже с огорчением добавляет: — Вот только не всегда могу уделить ему достаточно времени. Например, этой осенью лишь однажды выехали в лес. А ведь мы с ним заядлые грибники».

Десять лет работы в молодежном союзе — стаж солидный. Накоплен немалый опыт. Были ошибки и просчеты в работе. Кто от них застрахован? Но неизбежно приходит время, когда надо уступать дорогу тем, кто моложе тебя.

Куда уходить? Вполне естественно стремление человека занять в обществе положение, соответствующее его способностям, знаниям, умению. Важно только, как он идет к этой цели. Михаил никогда не считал комсомольскую работу ступенькой в служебной карьере.

В одной из наших бесед Подгайный признался, что с удовольствием вернулся бы на производство, где может пригодиться его опыт организаторской работы.

Не знаю, где и в какой должности предстоит в будущем работать Михаилу. Но не сомневаюсь: он сумеет увлечь и повести людей за собой. Как истинный лидер.

Елена АНАНИЧ.

НА СНИМКЕ: Михаил ПОДГАЙНЫЙ.

Фота С. КРИЦКОГО.

Более трех тысяч трактористов-машинистов, мелиораторов, строителей, электромонтеров, кузнецов, сварщиков, других специалистов выпускают ежегодно для колхозов, совхозов, предприятий агропромышленного комплекса профессионально-технические училища Гродненской области. Ивьевское СПТУ-197 — единственное в Принеманье готовит радиооператоров для обслуживания диспетчерских служб хозяйств, а также машинистов холодильных установок.

НА СНИМКЕ: мастер производственного обучения Надежда ДЕМИНА занимается с будущими радиооператорами Марией ШЕРШЕНЬ и Кристиной ЧАПЛЯ. Фото А. ПЕРЕХОДА.

ВЫ ХОТИТЕ ЗНАТЬ

— Правда ли, что в СССР в институт принимают только комсомольцев! И не приводит ли это к тому, что молодые люди, желающие получить высшее образование, просто вынуждены вступать в комсомол!

— В правилах приема в советские вузы нет не только прямого, но даже косвенного указания на то, что принадлежность или, наоборот, непринадлежность к комсомолу влияет на судьбу абитуриента. И сам этот документ, и практика показывают, что все зависит от знаний. В то же время комсомольцев среди студентов действительно абсолютное большинство.

Мы обратились наугад в несколько московских вузов (институты управления, финансовый, архитектурный, театрального искусства, филологический факультет Московского университета) и выяснили, сколько туда в этом году поступило не комсомольцев. В среднем получилось около 3 процентов общего числа первокурсников. Немного. Впрочем, в этом нет ничего удивительного, поскольку комсомол — крупнейшая молодежная организация: 40 миллионов членов.

— Из-за чего чаще всего распадаются молодые семьи!

— В Советском Союзе ежегодно заключается около 3 миллионов браков, а расторгается примерно 930 тысяч. Было время, когда главными причинами развода в молодых семьях оказывались материальные трудности и неустроенный быт. Сегодня, как свидетельствуют исследования, проводимые Государственным комитетом СССР по статистике, эти причины встречаются сравнительно редко.

Одновременное анкетирование 50 тысяч распавшихся молодых семей показало, например, что три четверти из них проживали в отдельных домах или квартирах. Оба супруга, как правило, работали, имели одного или двух детей. У более чем половины семей ежемесячный доход на человека превышал 100 рублей.

В нынешних условиях главные причины разрушения молодых семей чаще всего связаны с психологическими, сексуальными проблемами, с употреблением алкоголя (в большинстве случаев — мужья).

— Сколько раз в неделю занимаются физкультурой советские школьники!

— В обычных школах — 2 раза в неделю по 45 минут, есть у нас и школы со спортивным уклоном — их относительно немного, — где физкультурой занимаются каждый день и по несколько часов.

Двухразовых занятий физкультурой совершенно недостаточно. Сейчас многие педагоги настаивают на том, чтобы в школьном расписании таких уроков было значительно больше.

Однако все познается в сравнении. В прошлом году председатель президентского совета по физическому здоровью США Джордж Аллен побывал в Советском Союзе, посетил ряд школ в Москве, Эстонии. На вопрос, подготовлены ли в физическом отношении американские подростки так же, как их советские ровесники, он ответил отрицательно.

Госкомспорт СССР передал американскому специалисту тесты, которые используются для оценки физического развития в советских школах.

По словам Дж. Аллена, советской программой планируется охватить 20 тысяч американских школьников. Это позволит поднять престиж спортивных занятий в США.

ВЫДАННІ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ»

Спачатку некалькі радкоў з прадмовы да чарговай брашуры, якая толькі што выйшла ў нашай пастаяннай серыі «Бібліятэчка газеты «Голас Радзімы»: «Сацыялістычная рэвалюцыя ў Беларусі не была прадуктам «бальшавіцкага экспарту» з Масквы ці Петраграда. Яна была спадзяваннем і марай нашага народа аб лепшай долі, яна мела глыбокія карані ў нашым народзе і выспявала ў яго класавай барацьбе. Менавіта гэта і сцвярджаюць героі кніжкі У. Сазановіча «З кагорты мужных».

Такім чынам, бібліятэчка замежнага суайчынніка папоўніцца яшчэ адной кніжкай дакументальных нарысаў пра людзей зямлі беларускай. Яе з пэўнай падставай можна аднесці да серыі «Нашы славутыя землякі», якая з году ў год вядзецца і на старонках газеты, і ў дадатку да яе — «Бібліятэчцы «Голасу Радзімы». З апошніх можна было б нагадаць брашуру Валянціна Грыцкевіча, у якой сабраны некалькі дакументальных нарысаў пра тых беларусаў, якія праславілі сваё імя і сваю Бацькаўшчыну рознымі геаграфічнымі і навуковымі адкрыццямі. Або «Мядовы бунт» Станіслава Цярохіна з яго цікавымі даследаваннямі жыцця Казіміра Семяновіча, аўтара трактата «Вялікае мастацтва артылерыі», ці Казіміра Чарноўскага, канструктара першай падводнай лодкі ў Расіі.

Брашура Уладзіміра Сазановіча расказвае пра людзей іншага лёсу — пра беларусаў, якія **рабілі рэвалюцыю**, змагаліся за ўстанаўленне Савецкай улады ў сваім краі, у іншых раёнах былой Расійскай імперыі, пралівалі кроў і аддавалі сваё жыццё за ідэалы Кастрычніка. Хто ж яны — гэтыя салдаты рэвалюцыі, з якіх пластоў народа выйшлі?

Вось Іван Апанасевіч — былы старшыня Клецкага рэўкома, камуніст з 1919 года, потым афіцэр-пагранічнік. Нарадзіўся ў вёсцы Панкратавічы Клецкай воласці ў сям'і беднага селяніна...

Вось Барыс Тузін — унтэрафіцэр царскай арміі, бальшавік, «небяспечны сваёй папулярнасцю сярод салдат», як было запісана ў яго асабовай справе; ваенны лёс закінуў яго ў Туркестанскі край, тут ён сустрэў Кастрычніцкую рэвалюцыю і змагаўся за яе перамогу, тут яго абралі старшынёй Саўнаркома Закаспійскай вобласці, тут ён загінуў ад рук контррэвалюцыянераў. Нарадзіўся ў мнагадзетнай сям'і беднага селяніна Ільі Тузіна ў вёсцы Малая Балвань на Міншчыне. У пошуках кавалка хлеба служыў у паноў Чарноцкага, Засацкага, Халмоўскага.

Яшчэ адно імя. Фёдар Пілецкі. Таленавіты арганізатар партызанскай барацьбы супраць белапалякаў у 20-я гады, відны юрыст у Беларускай ССР. Сацыяльнае паходжанне такое ж, як і ў іншых герояў кніжкі, — з бедных сялян.

А цяпер вернемся зноў да тых радкоў з уступу: «Сацыялістычная рэвалюцыя ў Беларусі не была «экспартам бальшавікоў»... Яе **рабілі** працоўныя масы сялян, над якімі панавалі розныя Чарноцкія ды Халмоўскія, пралетарыят Беларусі, які падвяргаўся жорсткай эксплуатацыі і нацыянальнаму прыгнёту. Гэта вельмі да часу нагадаць сёння тым нацыяналістычным замежным «тэарэтыкам» і «даследчыкам» Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, якія адмаўляюць гістарычную праўду: беларускі народ сам абраў свой шлях — шлях сацыялістычнага развіцця.

У брашуры Уладзіміра Сазановіча расказваецца і пра іншых славутых беларусаў, якія баранілі сваю Радзіму, сваю Рэвалюцыю ад ворага ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Дарэчы, пра аднаго з іх «Голас Радзімы» пісаў у папярэднім нумары. Гэта настаўнік з Міншчыны Аляксандр Сільвашка. Маладым хлопцам ён гнаў фашыстаў з Беларусі і са зброяй у руках дайшоў аж да Эльбы.

У гэтыя дні салдат Эльбы беларус Аляксандр Сільвашка госціць у Злучаных Штатах Амерыкі ў свайго баявога пабраціма Уільяма Робертсана, з якім вясной 1945 года абняўся на Эльбе.

В. КРАСЛАЎСКІ.

МОЦНАЯ СЯМ'Я — МОЦНАЯ ДЗЯРЖАВА

Менавіта так называецца свята савецкай сям'і, якое стала традыцыйным у горадзе беларускіх шахцёраў — Салігорску. Ва ўрачыстай абстаноўцы ў зале рытуалаў Палаца культуры і тэхнікі вытворчага аб'яднання «Беларускалій» праходзіць рэгістрацыя маладажонаў і віншаванне «сярэбраных» і «залатых» юбіляраў — тых, хто змог прайсці па жыцці поплеч чвэрць стагоддзя, паўстагоддзя.

Не ў навіну цяпер гараджанам і ўрачыстыя заручыны, безалкагольныя вяселлі, віншаванне ўзорных моцных сямей. Салігорск — горад маладых, у наступным годзе яму споўніцца толькі 30 год. Прыкладна такі і сярэдні ўзрост яго жыхароў. Традыцыя, якую прынялі і палюбілі салігорцы, будзе садзейнічаць умацаванню сям'і, выхаванню культуры адносін.

НА ЗДЫМКАХ: «залаты» юбіляр Клаўдзія ЖУКОЎСКАЯ дае наказ маладым Уладзіміру і Наталлі ІВАНОВЫМ; у час віншавання «залатых» юбіляраў і маладажонаў у рытуальнай зале Палаца культуры і тэхнікі «Беларускалія».

Фота У. АЛЯШКЕВІЧА.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

НЕ МАГУ ГАВАРЫЦЬ НЯПРАЎДУ

Наша Радзіма адзначае сваё вялікае свята — 70-годдзе Вялікага Кастрычніка. У такія дні мы звычайна азіраемся на пройдзены шлях, успамінаем знамянальныя моманты жыцця. Для мяне такім момантам, які дазволіў многае зразумець і ацаніць па-новаму, стала паездка ў Беларусь пасля доўгіх год разлукі з родным краем. Прайшло ўжо больш года, а ўражанні па сёння такія, як быццам гэта было толькі ўчора. Я гасціў у маіх сваякоў, часта наведваў Беларускае таварыства «Радзіма», бываў у многіх цэрквах і абшчынах веруючых. Дзе б я ні быў на Радзіме, мне заўсёды было радасна знаходзіцца ў гушчы майго народа. Я зноў набыў такое патрэбнае нам на чужыне пачуццё прыналежнасці да роднай зямлі, пачуццё роднасці з усімі беларусамі. Мае думкі і сэрца там. Я не магу забыць трох месяцаў, што правёў у Мінску разам з вамі. А сёння пішу, бо мяне глыбока хвалюе, што тут, на Захадзе, розныя сродкі масавай інфармацыі не толькі скрываюць праўду пра маю Радзіму, але і, наадварот, стараюцца ўсяляк зганіць яе. Я, як веруючы чалавек, не магу гаварыць няпраўду, і мне часта даводзіцца многае тлумачыць ты то паверыў у небыліць ра нашу краіну. Так вучыць нас святое пісанне, так дыктуе нам сумленне. Таму я і не хачу прымаць паклёп на мой народ і зневажанні яго. А падобнай прапаганды рознага рс і калібру тут больш чь дастаткова, і шкада, што вельмі многія вераць і прыходзяць у жах. Прывяду толькі некалькі прыкладаў.

Пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС газеты ФРГ надрукавалі, нібыта амерыканскія эксперты вызначылі, што магутнасць выбуху была ў некалькі разоў большая, чым бомбы ў Хірасіме. Потым уся прэса стракацела паведамленнямі, якія перадавалі па радыё і тэлебачанні, што Савецкі ўрад прыгнаў на работы па ліквідацыі вынікаў аварыі вялікую групу веруючых, зняволеных турмаў за сваё веравызнанне, і ўлады распарадзіліся не выдаваць ім ахоўнага адзення. Па ўсіх цэрквах на Захадзе пракацілася хваля абурэння і жаху. Многія паверылі ў гэты яўны падман. А цяпер тут увесь час паўтараюць, што нібыта ваш Генеральны сакратар заявіў, што веруючыя — самыя страшныя ворагі існуючага ў СССР ладу. І яшчэ многа падобных небыліц можна было б апісаць. Я ведаю, што вы прачытаеце і пасмеяцеся з гэтай бязглуздзіцы.

Я сам наведваў многія храмы і рэлігійныя абшчыны і пераканаўся, што ў Савецкім Саюзе існуе поўная свабода веравызнання. Ні ў адной царкве я не бачыў, каб хто-небудзь перашкаджаў маліцца. І словы аб тым, што на маёй Радзіме людзей за веру саджаюць у турму, выклікаюць у мяне смех і адначасова абурэнне. Смешна, таму што гэта яўная выдумка. А абуральна тое, што тут не саромеюцца лгаць, толькі б ачарніць сацыялістычны лад. Упэўнены, што Савецкая ўлада гэта выцерпіць. Ёй за семдзесят год давялося перажыць і не такія выпрабаванні. Але і мы, усе суайчыннікі, хто жыве за мяжой, не павінны заставацца ў баку, калі паклёпнічаюць на нашу Радзіму, а абавязаны расказваць людзям праўду пра яе.

Міхаіл МЕЛЬНІК.
ФРГ.

ДАВАЙЦЕ ЎСПОМНІМ

Свята Кастрычніка сёлета шырока адзначалася ўсімі прагрэсіўнымі людзьмі свету. Разам з вамі, дарагія суайчыннікі, святкавалі яго і мы ў Бельгіі. Калі сабраліся ў зале на ўрачыстасці, я заўважыў, што ўсе людзі адрозніваліся сваімі паводзінамі ад таго, якія яны ёсць у звычайным жыцці. Усіх нас у гэты дзень перапаўнялі пачуцці радасці і гонару за нашу Радзіму. Перыяд нараджэння і станаўлення Краіны Саветаў настолькі багаты яркімі і грандыёзнымі па сваіх маштабах падзеямі, што для іншай дзяржавы іх хапіла б на многавяковую гісторыю.

Давайце ўспомнім, як бальшавікі самаахвяр... самаадданa паднімалі рабочых і сялян на барацьбу супраць векавога рабства, супраць цара, памешчыкаў і буржуазіі. Успомнім, як здзейснілася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, як вольны народ змагаўся супраць капіталістаў усяго свету і ўнутранай рэакцыі і ў жорсткіх баях сумеў адстаяць сваю свабоду і незалежнасць, права на лепшае жыццё. Успомнім і тое, што ўпершыню ў гісторыі чалавецтва агульнасць класавых інтарэсаў памагла людзям розных нацыянальнасцей пераадолець векавую варожасць, аб'яднацца і стварыць саюз свабодных і раўнапраўных народаў, імя якому — савецкі народ. І гэты народ неаднаразова праяўляў бяспрыкладны гераізм і рашучасць, каб адстаяць заваёвы Кастрычніка. Мне асабіста блізкі і добра вядомы па ўласнаму вопыту перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гадоў. Тады ўсе народы Савецкага Саюза змагаліся разам супраць фашысцкай Германіі і перамаглі. Тыя цяжкія выпрабаванні сёння адышлі ў мінулае, але яны не забыты. Мы не можам сказаць, што цяпер у нашага народа поўнасцю наладзілася спакойнае, мірнае жыццё. Сёння ён на чале з Цэнтральным Камітэтам КПСС змагаецца за спыненне гонкі ўзбраенняў, за ліквідацыю ядзернай і іншых відаў зброі масавага знішчэння. У гады Вялікай Айчыннай вайны я спадзяваўся і верыў у перамогу нашага гераічнага савецкага народа над фашысцкай Германіяй. Таксама і цяпер веру ў вашу перамогу ў барацьбе за знішчэнне ядзернай зброі, за захаванне міру на Зямлі.

Сардэчна віншуем вас і ўвесь савецкі народ з вялікім святам — 70-годдзем Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Гераічнаму савецкаму народу жадаем усяго самага добрага!

Іван БАЧКАТАЎ.
Бельгія.

ЗНОЙДЗЕНА УНІКАЛЬНАЯ ФАНАГРАМА ГОЛАСУ ЛЬВА ТАЛСТОГА

ЯГО ЗАКЛІК ГУЧЫЦЬ ПРАЗ ГАДЫ

Гісторыя гэтага запісу такая. 22 ліпеня 1908 года Томас Алва Эдысан, славуты амерыканскі вынаходнік, стваральнік фанографа, звярнуўся да Льва Талстога з просьбай зрабіць для яго некалькі запісаў на англійскай і французскай мовах.

«...Пажадана, каб вы звярнуліся да народаў усяго свету, —пісаў Эдысан, — выказаўшы якую-небудзь ідэю, якая магла б дапамагчы чалавецтву рушыць наперад у маральных і сацыяльных адносінах. Мае фанаграмы распаўсюджваюцца цяпер ва ўсіх цывілізаваных краінах, а ў ЗША іх ужо каля мільёна. Ваша слава сусветная, і я ўпэўнены, што Ваш зварот будзе выслуханы з вялікай увагай мільёнамі людзей, якія не змогуць не знаходзіцца пад уражаннем глыбіні і шчырасці Вашых слоў, а словы гэтыя, дзякуючы такому «пасрэдніку», будуць захаваны навечна...»

Пасля некаторых ваганняў Талстой згадзіўся. 23 снежня 1908 года хатні ўрач Талстога Д. Макавіцкі запісаў: «Прыехалі ад Эдысана двое англічан з добрым фанографам запісаць і потым перадаць голас Льва Мікалаевіча».

24 снежня: «Леў Мікалаевіч... сёння, перш чым сказаць у фанограф, практыкаваўся, асабліва ў англійскім тэксце». Талстой рыхтаваўся да запісу вельмі старанна, хваляваўся, доўга абдумваў, што менавіта варта запісаць, звяртаючыся, як гэта меркаваў Эдысан, да мільёнаў слухачоў «ва ўсіх цывілізаваных краінах свету».

На наступны дзень Талстой прачытаў у фанограф на англійску сваю «Прытчу пра добрага чалавека» (у англійскім перакладзе яна атрымала назву «Гасцініца») і розныя ўрыўкі са сваіх філасофскіх трактатаў.

Доўгія гады лічылася, што гэты гуказапіс загінуў у пажары 1914 года, які знішчыў усё сховішча эдысанаўскага цэнтра (калі сярод іншых неацэнных запісаў загінула і адзіная фанаграма голасу Марка Твэна).

І вось цяпер высветлілася, што гуказапіс голасу Льва Талстога, мабыць, адзіны, які ўцалеў ад пажару 1914 года. Адкрыццю гэтаму садзейнічалі вядомая амерыканская пісьменніца Бэл Каўфман, супрацоўнік Нью-Йоркскай публічнай бібліятэкі Эдвард Казінец і захавальніца Музея Эдысана Мэры Б. Боўлінг.

У пісьме ў Дзяржаўны літаратурны музей у Маскве архівіст Мэры Б. Боўлінг пісала, у прыватнасці:

«... У мінулым ужо не раз узнімалася пытанне аб тым, што ж стала з валікамі, якія Талстой запісаў для Эдысана, асабліва з двума запісамі на англійскай мове...

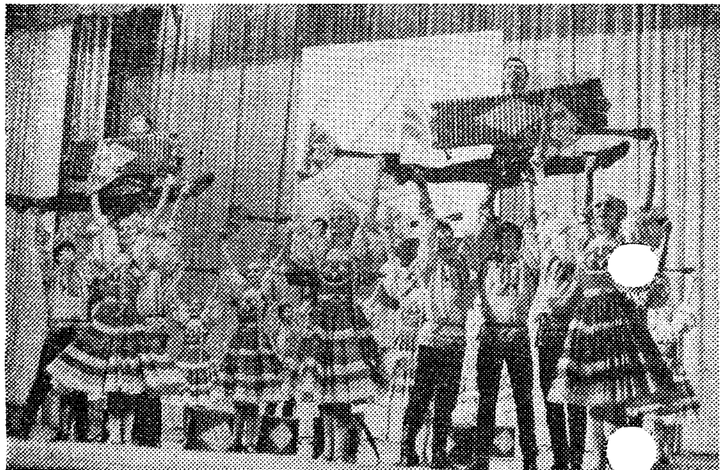
Арганізаваныя пошукі дапамаглі выявіць шмат звязанай з гэтым карэспандэнцыі і дакументацыі, але не самі валікі. Мяркуецца, што яны загінулі ў час вялікага пажару...

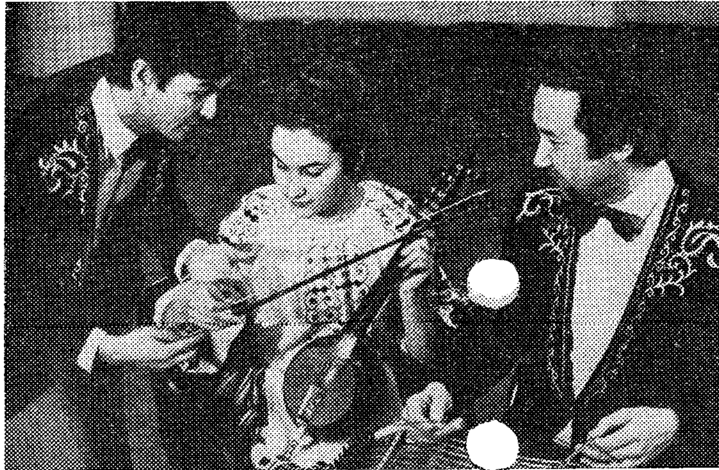
Тым не менш у адказ на Ваша пісьмо мы зноў старанна даследавалі некаторыя нашы непазначаныя валікі. Я шчаслівая паведаміць Вам, што мы знайшлі валік з запісам Талстога на англійскай мове «Гасцініца». Прытча для дзяцей».

Валік з запісам Талстога захаваўся дзякуючы таму, што менеджэр студыі Уолтэр Мілер трымаў яго ў сябе дома. Пакуль мы мяркуем, што ў агні пажару 1914 года загінуў зроблены тады ж валік з запісам «Крывадушнасць грамадства» (так у лабараторыі Эдысана быў названы ўрывак з трактата «Царства божае ўнутры нас»)... Аднак, — працягвае Мэры Б. Боўлінг, — калі ён знойдзецца, я тут жа дам Вам знаць».

Такія геніі, як Леў Талстой, здольныя гаварыць з людзьмі скрозь гады. Надзіва сучасна гучыць сёння запісаны амаль 80 год назад голас Льва Талстога, які заклікаў у сваіх прытчах і трактатах да міру, справядлівасці і ненасілля.

Леў ШЫЛАЎ,
старшы навуковы супрацоўнік Дзяржаўнага літаратурнага музея ў Маскве.

БЕЛАРУСКАЯ МУЗЫЧНАЯ ВОСЕНЬ

Чатырнаццаты раз прайшоў традыцыйны Усесаюзны фестываль мастацтваў «Беларуская музычная восень». Ён прысвечаны 70-годдзю Вялікага Кастрычніка. Характэрны штрых. Акрамя Мінска і абласных цэнтраў, сёлетняя геаграфія фестывальных маршрутаў—гэта 138 канцэртаў і творчых сустрэч у 60 тэатральна-канцэртных цэнтрах, створаных у сельскіх клубах, Дамах і Палацах культуры, выступленні 22 вядомых мастацкіх калектываў краіны, на якіх пабывалі больш за дзвесце тысяч гледачоў...

Адкрыла фестываль у зале філармоніі сімфанічная паэма Шастаковіча «Кастрычнік», прысвечаная 50-годдзю рэвалюцыі і, дарэчы, напісаная ў Беларусі, калі кампазітар адпачываў у Белавежскай пушчы. Яе выканаў Дзяржаўны Малы сімфанічны аркестр Саюза ССР. Гэта самы малады калектыў з аркестраў краіны. Тым не менш вялікім поспехам карысталіся яго сёлетнія гастролі ў Венгрыі і Польшчы.

Паэма «Кастрычнік» прагучала ўрачыста і дынамічна, выяўляючы ўсю шырыню пачуццяў і панараму рэвалюцыйных падзей.

Цёпла сустрэлі гледачы беларускай сталіцы выступленні маскоўскіх музыкантаў, якія выканалі таксама творы Пракоф'ева, Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава.

На працягу 35 гадоў Дзяржаўны Волжскі народны хор з'яўляецца яркім прапагандыстам самабытных народных песень і танцаў, якія дэманструюць жанравае багацце музычна-паэтычнага і танцавальнага фальклору Паволжа. Ён шырока вядомы ў нас у краіне і за мяжой.

Можна сказаць, што ў гэтым творчым калектыве гарманічна спалучаюцца талент і маладосць. Гледачам Брэста, іншых раёнаў рэспублікі даспадобы прыйшліся такія папулярныя народныя песні, як «Ах, ты, стэп шырокі», «Малодка, малодка», «Уніз па маці, па Волзе» і іншыя.

Вядома, найбольшая колькасць калектываў была прадстаўлена гаспадарамі: Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр БССР, акадэмічны народны аркестр імя І. Жыновіча, Дзяржаўны ансамбль танца БССР. Яны выканалі ў асноўным новыя і абноўленыя праграмы, прысвечаныя 70-годдзю Вялікага Кастрычніка.

З сольнымі канцэртнымі праграмамі выступілі салісты Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета заслужаныя артысты БССР Людміла Колас, Марыя Гулегіна, Віктар Скарабагатаў і іншыя.

Сустрэліся мінчане і з прэм'ерай араторыі на вершы іспанскага паэта Г. Рык'ера «Песня пра апошняга трубадура». Яе падрыхтаваў беларускі кампазітар Дзмітрый Смольскі.

Яшчэ адна акалічнасць. Мінулагоднія фестывалі вызначаліся залішняй акадэмічнасцю, нібы былі разлічаны на адных аматараў класічнай музыкі. А як з эстрадай?

Вядома, Усесаюзны фестываль мастацтваў — гэта асаблівы эпагей у прапагандзе перш за ўсё высокага мастацтва. Тым не менш сёлета эстрада была прадстаўлена і колькасна, і якасна. Гледачы ўбачылі на сцэнах вядомыя і ў нас, і за мяжой калектывы: вакальна-інструментальныя ансамблі «Вітамін», «Дружба», «Верасы», ансамбль сучаснага танца «Сінтэз», эстрадны ансамбль «Агні Баку», рок-групу «Жнівень»... На Віцебшчыне адбылася творчая сустрэча з вядомым беларускім кампазітарам Эдуардам Ханком.

Усесаюзны фестываль «Беларуская музычная восень» стаў значнай падзеяй у культурным жыцці рэспублікі, святам мастацтва. Але арганізатары яго выслухалі ад гледачоў і нямала заўваг, слушных прапаноў. Напрыклад, было выказана пажаданне падрыхтоўваць на будучыню фестывалі па заяўках. Гэта дазволіць пазбавіцца ад аднастайнасці, з'явіцца больш выдумкі, фантазіі. Можна меркаваць, што заўвагі і прапановы будуць выкананы, бо свята мастацтваў і разлічана менавіта на шырокую аўдыторыю слухачоў.

НА ЗДЫМКАХ: на сцэне гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў выступае Дзяржаўны Краснаярскі ансамбль танца Сібіры; на канцэрце ў Быхаве, што на Магілёўшчыне, у час фестывалю разам з узбекскімі артыстамі Шухратам **ЮЛДАШАВЫМ** і Тахірам **САБІРАВЫМ** выступала і ўдзельніца мастацкай самадзейнасці мясцовага Палаца культуры Нона **СТАРЫКОВІЧ.**

Фота С. ЖАЛУДОВІЧА і І. ЮДАША.

ЛЁСЫ НАРОДНЫХ ГЕРОЯЎ

У новую кнігу гісторыка з Гродна Барыса Клейна «У часіну выпрабаванняў», якая выйшла ў выдавецтве «Мастацкая літаратура», увайшлі дакументальныя гістарычныя нарысы, напісаныя на падставе шматгадовых архіўных пошукаў і прысвечаныя гісторыі развіцця рэвалюцыйнага руху ў Расіі.

У першай частцы «Справа Бонч-Асмалоўскіх» гісторык расказвае аб выхадцах з Беларусі Анатолії і Варвары Бонч-Асмалоўскіх і іх сваяках. Усе яны прысвяцілі жыццё барацьбе за сацыяльную справядлівасць. Бонч-Асмалоўскія былі знаёмы з Соф'яй Пяроўскай і Верай Фігнер. Іх добра ведалі рэдактары «Іскры» Пляханаў, Аксельрод і Засуліч. У 20-м нумары «Іскры» за 1902 год у паведамленні «Хроніка рэвалюцыйнай барацьбы» пісалася: «Масква. Выехала партыя з Маскоўскай перасыльнай турмы ў суботу 23 сакавіка ў 3 гадзіны ночы... Да раніцы кружылі па запасных шляхах. У 7 гадзін раніцы з таварным рушылі на Тулу...» У пераліку ссыльных другім названы Анатоль Бонч-Асмалоўскі, трэцім — яго сын Іван.

Другая частка кнігі «Прачытаная крыптаграма» расказвае аб жыцці і дзейнасці першага беларускага рэвалюцыянера, які асабіста быў знаёмы з К. Марксам і Ф. Энгельсам, Мікалая Судзілоўскага-Руселя.

Аўтар не паўтарае раней сказанага аб Судзілоўскім, а знаёміць чытачоў з новымі фактамі.

З НОВЫХ ВЕРШАЎ

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ

***

У святаў—грацыі петард,—
У суцэльных іскрах свецiць дата.
А ты, паэзія, як сад—
Сама нагадваеш мне свята.

Між будняў быстрых і падзей
Ты не з'яўляешся парадам.
З чым параўнаць мне твой надзел,
Які назаўтра ўзыдзе садам!

Няхай буран ды халады
Свае спраўляюць буфанады.
На дрэвах важкія плады
Ды не збаяцца лістападаў!

Узварухніся ж, дух народа,
Найменнем паўшых і жывых!
Няўжо мы пішам для бязродных
А ці чытаем для глухіх!

З даверам светлым і сурова
У кожны твар глядзіцца мова
З глыбінь, з купалляў нерастаўшых—
Мая, твая, балесна—НАША!

Яўген МІКЛАШЭЎСКІ

БЕЛАРУСЬ

Я—Беларусь!
У. КАРАТКЕВІЧ

Як у сям'і сваіх сясцёр,
Я—роўная з усімі,
І неба роднага шацёр
Мне не шкадуе сіні.
А выйдуць рэкі з берагоў—
Іх не стрымаць прадвеснем,—
І між узгоркаў і гаёў
Мігцяць блакітам веснім...

Хоць я ўладальніцай слыла
Маёй зямлі чароўнай,
Дык век бяздольная была,
Як падчарка ўсё роўна.
Любіла жаць, снапы вязаць,
Але жыла ў нядолі
І ўголас не магла сказаць,
Як хочацца мне волі!

Маіх катуючы сыноў
За веру іх і мову,
Кавалі злыдні з ланцугоў
Усім адну абнову.
Як ноч без месяца і зор,
І мне быў свет нямілы,
Які б арол ні распасцёр
Над галавою крылы.

Маіх дзяцей ён спакушаў
Ці прыніжаў без меры
І адрачыся прымушаў
Іх ад бацькоўскай веры.
І, чорнай верачы мане,
Мае сыны і дочкі
Прызнаць баяліся мяне—
З адчаю беглі ўпрочкі.

Аднак, як родных, я люблю
І тых, хто ў час нягоды
Праславіў іншую зямлю
І іншыя народы.
Хто апяваў красу сясцёр
На іх уласных мовах
На берагах маіх азёр,
У пушчах ці дубровах.

О, колькі ліха перажыў
Народ у краі родным,
Калі арол над ім кружыў
Драпежнікам галодным.
Ды як народ ні бедаваў,
Знаходзіў выйсце ў працы.
І мне на славу будаваў
Саборы і палацы.

Араў зямлю сваю штогод,
Упарты, працавіты,—
Таму не мог такі народ
Не быць таленавіты!
Хоць быў прыгнечаны спрадвек,
Не траціў у галечы,
Дзе панавалі глум і здзек,
Свой воблік чалавечы.

Час горы ліха перацёр
На захадзе і ўсходзе,
Каб роднай між сваіх сясцёр
Мне жыць з усімі ў згодзе.
Народ, што голаў не схіне
Ні перад кім у скрусе,
Спявае песню пяюць мне,
Савецкай Беларусі!

ВЫПІСВАЙЦЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»,

ГАЗЕТУ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ (БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Паважаныя замежныя чытачы «Голасу Радзімы»!

Хто з вас не ўспамінае родны край, дзе прайшлі гады вашага дзяцінства і юнацтва — сінявокую прыгажуню Беларусь, яе палі і лясы, свае родныя гарады і вёскі? І, напэўна, кожнаму цікава ведаць, якой стала за гэтыя гады наша рэспубліка, як жывуць сёння вашы суайчыннікі на Радзіме.

Атрымаць адказы на гэтыя пытанні многім з вас дапамагае «Голас Радзімы».

Газета знаёміць сваіх чытачоў з эканамічным, грамадска-палітычным і культурным жыццём рэспублікі, расказвае пра дзейнасць БССР на міжнароднай арэне;

пра важнейшыя падзеі ў Савецкай краіне;

па вашых просьбах публікуе матэрыялы пра сённяшні дзень родных вёсак і гарадоў.

Не абысціся без «Голасу Радзімы» і тым, каго цікавіць гісторыя роднага краю, жыццё і дзейнасць нашых славутых землякоў.

Газета таксама прадставіць вам навінкі беларускай літаратуры, падкажа, дзе іх можна набыць.

Ці паклапаціліся вы аб тым, каб і ў наступным, 1988, годзе да вас у дом кожны тыдзень прыходзіла наша газета і прыносіла вам навіны з Беларусі?

Ці падпісаліся вы на «Голас Радзімы»?

Дапамогуць вам у гэтым фірмы і арганізацыі, якія прымаюць падпіску на савецкія газеты і часопісы ў краіне, дзе вы жывяце. Нагадваем іх адрасы.

АФГАНІСТАН

Baihaki Book Publishing and Importing Institute
Kabul, Afghanistan

АЎСТРАЛІЯ

New Era Books & Records,
64-68 Shepherd Street,
Marrickville, N.S.W. 2204
New Era Bookshop
425 Pitt Street
Sydney NSW 2000

АЎСТРЫЯ

Globus Vaz,
A-1206 Wien,
Höchstädtplatz, 3

АРГЕНЦІНА

Szmid Sergio
Directorio 486
1822 Valentin Alsina
Buenos Aires

БЕЛЬГІЯ

Association
Belgique — U.R.S.S.
21, rue du Meridien
1030 Bruxelles

БРАЗІЛІЯ

«Livraria Tecnocientifica»
Rua Conde de Sarzedas, 246
01512 São Paulo
«Ciencia e Paz»
Rua Senador Dantas 117
Sobre Loja 206
Centro CEP 20.031
Rio de Janeiro
«Livraria Valentina Rozov»
Rua 24 de Maio
35 3 Andar
Conjunto 312, São Paulo

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Road
London W.C. IX 8PS
(Books in English)
Collet's Russian Bookshop
39 Museum Street
London W.C.1

ГАЛАНДЫЯ

«Pegasus Boekhandel»
Leidsestraat 25
1017 NT Amsterdam,

ГАНА

Science Spot Bookshop
P.O. Box 10331
Accra North Ghana

ГРЭЦЫЯ

Kultura
10, Tsimiski st.
Thessaloniki
Synchroni Epochi
Solonos, 130
Athens 145

ЕГІПЕТ

AlAhram
Al-Galaa Street
Cairo, T. ARE

ЗАІР

Inhecoco
B.P. 16513
Kinshasa 1, Zaire

ІНДЫЯ

Navchetan
Rani Jhansi Road
New Delhi 110055
Bingsha Shatabdi
75/C Park Street
Calcutta 700016

ІТАЛІЯ

Libreria Italia — U.R.S.S.
Piazza della
Repubblica, 47
00 185 Roma

ІСПАНІЯ

Libreria Rubinos
Alcala, 98
Madrid — 28009

ЙЕМЕН

Dar al-Kalam
P. O. Box 1107
Ali Abdul Mugni Str.
Sanaa, YAR

КАНАДА

Progress Books
71 Bathurst Street
3rd Floor
Toronto, Ont., M5V2P6
Librairie Nouvelles
Frontieres Inc.
185 rue Ontario est
Montreal, P.Q. H2X 1H5

КЕНІЯ

Wanyee Bookshop Ltd.
P.O. Box 46815
Nairobi, Kenya

КАЛУМБІЯ

«Ediciones Suramérica Ltda»
Carrero 7 No. 22-44
piso 7
Aptd. aêreo 14470 y 8971
Bogotá D. E.
Colombia

КУВЕЙТ

Om Alkora Bookshop
P.O. Box 18130
Al-Farvanja
Kuwait

ЛІВАН

High Type S.A.R.L.
P.O. Box 11/6682
Beirut, Lebanon

МЕКСІКА

«Servicios Bibliograficos
Palomar S.A.»
Aparta' Postal 42045
Mexic C.P. 06400
México

НІГЕРЫЯ

Kodak's Provision Stores
Bookshop
P.O. Box 48
Afikpo State

НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ

Socialist Bookshops
P. O. Box 1987
Auckland I, New Zealand
Gordon and Gotch (N.Z.)
Ltd.
P.O. Box 1959
Wellington, New Zealand

ПЕРУ

«Librerias y Distribuidoras
Cosmos y Siglo XX»
Av. Tacna No. 219
Lima 1, Perú

ЗША

Znanie Book Store
5237 Geary Boulevard
San Francisco, 94118, CA
Victor Kamkin Bookstore, INC
12224 Parklawn Drive
Rockville, Maryland 20852

ТАНЗАНІЯ

Tanzania Standard
(Newspapers) Ltd.
P.O. Box 9033
Dar-es-Salaam, Tanzania

ТОГА

Librairie Populaire
B. P. 945
129 Boulevard Airculaire
Lome, Togo

ТУНІС

SO. TU. PRESS
3, rue du Maroc
Tunis, Tunisie

УГАНДА

Kataka Agencies
P.O. Box 4416
Kampala, Uganda

УРУГВАЙ

«Ediciones Pueblos Unidos»
Colonia 1191
Casilla de Correo 6622
Montevideo

ФРГ

W.E. Saarbach GmbH
Ausland-Zeitungshandel
5 Köln 1
Follerstrabe 2 —
Postfach 10 16 10
Kubon und Sagner
P.O. Box 34 01 08
D-8000 München 34

ФІНЛЯНДЫЯ

Akateeminen Kirjakauppa Oy
Subscription Department
Postilokero 128
99191 Helsinki 10

ФРАНЦЫЯ

Les Livres Etrangers, S.A.
10, Rue Armand-Moisaut
Cedex 15
75737-Paris, France

ШВЕЙЦАРЫЯ

Librairie Rousseau
14, rue J.-J. Rousseau
1201 Geneve
Pinkus genossenschagt
Froschangasse 7
8025 Zurich 1

ШВЕЦЫЯ

Förbundef Sverige
Sovjetunionen
Box 15096
Katarinavägen 20, 1 tr
S-10465 Stockholm

ЭФІОПІЯ

«Kuraz Publishing Agency»
P.O. Box 30933
Addis-Ababa, Ethiopia

Аляксей РУСЕЦКІ

Мутны снежань беларускі,
голае восені галлё,
нізка неба, нізкай птушкі
скасабочаны палёт.

Чорны тлум: вароны, галкі
з крыкам цягнуцца ў імжы
чарадою ў скверы, паркі
зноў рабіну латашыць.

Сыты крык перад начлегам,
цьмяны вечар, сум нямы;
хай бы дзень на дрэвы снегам
з яснай графікай зімы...

Фотаэцюд А. НІКАЛАЕВА.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак № 1780.